

ABD’NİN AFGANİSTAN VE IRAK MÜDAHALELERİ SIRASINDA TÜRKİYE’NİN TUTUMUNUN ABD MEDYASINDA ELE ALINIŞI

*Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi,
Cilt 34, Sayı 2, 2016,
s. 25-52*

Gökhan KORKMAZ

Dok.Öğr., Ankara Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü
gokhan@parasolholidays.com

Öz: 11 Eylül terör saldırılarının ardından Afganistan’a yapılan müdahale sırasında dünya kamuoyunun desteğini almış olan ABD, 2003 yılında, hemen her ülkede oluşan tepki ve protestolara aldırmadan ve savaşın meşruiyeti konusunda diğer ülkeleri ikna edemedi, kitle imha silahları bulundurduğu gerekçesiyle Irak’a müdahale etmiştir. ABD’nin NATO üyesi bir müttefiki olmasının yanısıra Irak’ın komşusu olmasından kaynaklanan stratejik konumu nedeniyle, Türkiye de ister istemez kendisini bu sürecin içerisinde bulmuştur. Ancak gerek savaş öncesinde, gerekse savaş sırasında, Irak konusunda, ABD ile birçok kez görüş ayrılığı içerisine düşülmüş, özellikle 1 Mart 2003 tarihli tezkereyle Amerikan askerlerinin Türk topraklarından geçişine izin verilmemiş olması nedeniyle iki ülke arasındaki ilişkiler gerilmiştir. Bu çalışma, iki ülke arasında Irak politikası nedeniyle yaşanan gerginliklerin Amerika’nın önde gelen gazetelerinden *The New York Times*’ta, 2001-2003 yılları arasında, nasıl bir Türkiye görüntüsü sergilediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Türk-Amerikan ilişkileri, çerçeveleme yaklaşımı.*

AMERICAN MEDIA PERCEPTION OF TURKEY'S POLICIES DURING THE AFGHANISTAN AND IRAQ INTERVENTION

*Hacettepe University
Journal of Economics
and Administrative
Sciences
Vol. 34, Issue 2, 2016,
p. 25-52*

Gökhan KORKMAZ

Ankara University,
PhD Candidate, Institute of Social Sciences
gokhan@parasolholidays.com

Abstract: The United States of America, who has enjoyed a broad support of the world with regards to the operation to Afghanistan initiated in reaction to the 9-11 assaults, failed to convince the world about the legitimacy of the Iraqi intervention based on the claim of the presence of the mass destruction weapons in Iraq. Turkey, a neighboring country to Iraq as well as a NATO member and an ally of the US, has naturally turned out to be one of the stakeholders of the war. However, there have been frequent conflicts between the US and Turkey during the pre Iraqi war period. The conflict reached at its peak when Turkish Parliament disapproved the passage of the American troops from the Turkish territory on March 1, 2003. This study aims to clarify how “*The New York Times*”, one of the most influential papers of the US, reflected these tense relations to its pages and how Turkey was portrayed from 2001 to 2003.

Keywords: *Turkish-American relations, framing approach.*

GİRİŞ

11 Eylül 2001'de Amerikan topraklarında gerçekleştirilen terör saldırılarının ardından kamuoyunun dikkati din ile şiddet arasındaki ilişkiye çevrilmiş ve İslam ile terör arasında ilinti kurulmaya başlanmış, saldırılar Batıdaki İslam karşıtı eylem ve söylemleri artırmıştır (Canatan, 2007: 91). 11 Eylül saldırıları Amerikalıların düşünce tarzlarını büyük ölçüde değiştirmiştir. Saldırlardan 6 ay sonra *ABC News* ve *Washington Post* tarafından yapılan ortak bir araştırmaya göre, Amerikalıların yüzde 86'lık gibi önemli bir kesimi 11 Eylül olaylarının Amerikan toplumunu sonsuza kadar değiştirmiş olduğunu ifade etmişlerdir (Birkland, 2004: 182). Chermak ve Gruenewald da (2006: 456) benzer bir yaklaşımla, bu saldırıların Amerikan tarihinde meydana gelmiş en önemli olay olduğunu ve Amerika'nın bundan sonra aynı Amerika olamayacağını ifade etmişlerdir.

Ortaya çıkan bu yeni durum çerçevesinde, ABD 7 Ekim 2001 tarihinde Afganistan'a müdahale etmiş ve bir ayı aşkın süren harekât neticesinde 12 Kasım 2001'de Taliban rejimini yönetimden uzaklaştırmıştır. Bunun ardından, dünya kamuoyundan gelen tepkilere rağmen Amerikan silahlı kuvvetleri 20 Mart 2003 tarihinde Irak'a girerek Saddam Hüseyin rejimini devirmiştir.

Bu çalışmada, ABD'nin 2001'de Afganistan, 2003'de ise Irak'a yapmış olduğu askeri müdahaleler sürecinde yaşanan Türk-ABD ilişkileri ele alınmış ve bu ilişkilerin Amerika'nın yüksek tirajlı¹ ve dış haberlere en çok yer ayıran² gazetelerinden biri olan *The New York Times*'a yansıtış biçimi ve gazetede genel olarak nasıl bir Türkiye portresi sergilenmiş olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.³

2001-2003 yılları arasındaki üç yıllık geçmiş bir zaman diliminin inceleniyor olması ve bunun araştırmanın ampirik olarak uygulanmasına engel teşkil etmesi nedeniyle Amerikan basınının önde gelen gazetelerinden *The New York Times* örnek gazete olarak seçilmiş, analizler haber başlıkları ve yayınlanmış yazılar üzerinden yapılmıştır. *The New York Times*'in seçilmiş olmasının nedeni bu gazetenin ABD'nin en saygın haber mecralarından biri olmasıdır. *Times* bir konuyu gündeme getirdiğinde diğer Amerikan haber kuruluşları da onu referans olarak almaktadırlar. Bu da gazetenin gündem kurma özelliğine sahip olduğunu göstermektedir (Dearing, Rogers: 1996: 32). Chomsky de gazeteyi, gündem kurma yeteneği olan elit medyanın bir parçası olarak nitelendirmektedir (1997). Ona göre elit medyanın okuyucuları genelde toplumun ayrıcalıklı kişileridir. Gazete okurları varlıklı kesimden gelen, düzenli olarak siyaseti takip eden veya politik sistemle doğrudan ilgili kimselerdir. Semmel de *Times*'ta (1976: 732-736) yayınlanmakta olan okuyucu köşesinin öncelikli amacının güncel siyasi, ekonomik ve sosyal konularda liderlik yapmak ve kamuoyunun dikkatini bunlara çekmek olduğunu ifade etmektedir. Emery ve Emery'e göre (1996: 549-552), gazete dış

olaylara bakış konusunda geçmişte nispeten tarafsız bir yaklaşım sergilemiş, kişisel özgürlükleri savunarak gücün yasal olmayan bir biçimde kullanılmasına karşı çıkmıştır. McMurray ve Dunn da, basındaki imajın belirlenmesi amacıyla yönelik olarak yapılan çalışmalarda çok az sayıda gazetenin *The New York Times* ile rekabet edebileceğini, gazetenin tirajı hiç dikkate alınmasa bile Times'ın ortalama bir Amerikan gazetesinden daha fazlası olduğunu ifade etmişlerdir. Onlara göre, gazete sadece haber değeri olan her konuyu gündeme getirmekle değil, aynı zamanda bunları berrak ve sansasyonel olmayan bir biçimde, mümkün olduğunca direkt ve nispeten tarafsız yayınlaması ile bilinmektedir (Dunn, 1967: 177).

Araştırmanın çerçevesi *The New York Times* üzerinden “gündem kurma” ve “çerçeveleme” yaklaşımlarına bağlı olarak oluşturulmuştur. Bu iki yaklaşımın kullanılmasının nedeni geçmişe yönelik bir çalışmanın yapıyor olması ve söz konusu sürecin söylemsel bir bağlam içerisinde değerlendirilmek istenmesidir. Gündem kurma yaklaşımının kitle iletişim araçlarının etkileri üzerine yoğunlaşması ve uluslararası haber akışıyla doğrudan ilişkili olması, çerçeveleme yaklaşımının ise gündem kurma ile doğrudan iç içe bulunması ve bir durum tespiti yapmaya olanak veriyor olması geçmişteki haber ve yorumların analiz edilmesine imkân sağlamaktadır. Birçok araştırmacı da geçmiş tarihli gazete ve dergilerde yer alan yazılarla ilgili içerik analizleri⁴ yapabilmek, o döneme ait kamuoyu algısını yansıtabilmek için aynı yöntemi tercih etmişlerdir (McCombs, 2004: 34).

Bunun yanı sıra, çıkış noktası Frankfurt Okulu olan eleştirel kültürel incelemeler, frekans dağılımına dayanan klasik niceliksel içerik analizini ve önceden kodlanmış anket metodunu, modası geçmiş ve geri medeniyetlere ait oldukları gerekçesiyle terk etmişlerdir. Kültürel inceleme, sayıma ve istatistiğe dayanan niceliksel eğilim yerine, belli bir sosyal süreci yakalayıp anlam kurmayı amaçlayan yazılı, görüntülü veya sözlü söylemsel bir karaktere sahiptir (Lewis, 1997: 84).

1. GÜNDEM KURMA, ÇERÇEVELEME VE ULUSAL ÇIKAR

Marksist siyaset ekonomisinin bir uzantısı olan, sanayileşmenin her alanda olduğu gibi kültürel alanda da kitlesel üretime, dolayısıyla giderek medya emperyalizmine yol açmış olan Eleştirel Kuram bu çalışmanın ilgi alanına girmektedir. Eleştirel kuram sosyal ve siyasi olguları bir bütün olarak değerlendirir. Sadece geçmişle değil, yaşanmakta olan süreç ile de ilgilidir (Cox, 1981: 126-155). İdeolojik dayatmalardan ziyade insanların rızası doğrultusunda işleyen bir kültürel liderlik olgusunun bulunuyor olması, günümüzdeki egemenlik ve bağımlılık ilişkisinin işleyişi, Antonio Gramsci⁵ tarafından hegemonya kavramı ile açıklanmıştır (Hall, 1982: 86). Bu aşamada devreye giren medya ve diğer önemli kurumlar sadece toplumdaki uzlaşmayı

yansıtmaz, ayrıca toplum bireylerinin belli bir ortak noktada buluşabilmesi için katkıda bulunurlar (Hall, 1982: 56).

Carragee ve Roefs'a göre (2004: 222), medya hegemonya kuramı, güç kullanımının haber medyası ve siyasi süreç ile olan ilişkilerini içermekte olduğundan gündem kurma ve çerçeve yaklaşımıyla doğrudan bağlantılıdır. Medya, bu mücadelenin en önemli unsurlarının başında gelmektedir. Medya ülke içinde devlet yöneticilerinin siyasi mesajlarını iletmede kullanıldığı gibi dış politika da etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu doğrultuda çerçeveleme yapılırken haberin amaca yönelik kısımları seçilip kullanılır, içerik ve konu buna göre oluşturulduktan ve gerekli perdelemeler yapıldıktan sonra okuyucu ve izleyiciye sunulur. Böylelikle onların bu fikirleri benimsemesi ve aynı doğrultuda düşünmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır (Entman, 1991: 6). Bu da kitle iletişim araçlarının birer ideolojik üretim, yeniden üretim ve sunum aracı olarak işlev gördüğü, iletişim ve ideolojinin iç içe geçtiği gündem kurma⁶ ve çerçevelenmeler aracılığıyla hayata geçirilmektedir .

1.1. Gündem Kurma

“Gündem Kurma” yaklaşımı, tutum değişikliğinde kitle iletişim araçlarının önemini vurgular ve bu araçların etkileri üzerinde yoğunlaşır. Medya yayınlarının halkın düşüncelerini ve halkın konuşmakta oldukları konuları belirlemekte olduğunu, diğer bir deyişle, günlük gündem kurma görevi yaptığını savunan bir görüştür. Buna göre halk medya organlarının gündeme getirdiği konuları önemsemekte, günlük yaşamında bunları tartışmakta ve konuşmaktadır. Bu yaklaşıma göre iletişim araçlarıncı gündeme getirilmeyen konular önemsizleşmekte ve zamanla unutulmaktadır. Diğer bir deyişle, kitle iletişim araçları kamuoyuna ne düşüneceklerini değil, neler hakkında düşüneceklerini anlatma konusunda başarılıdırlar (Cohen, 1963: 38).

Gündem kurma yaklaşımının düşünsel temeli, Amerikalı düşünür Walter Lippmann'ın 1922 yılında yayınlamış olduğu “Public Opinion (Kamuoyu)” isimli çalışmasına dayanmaktadır. Lippmann'a göre insanların kendi yakın çevreleri dışında olup bitenleri anlayabilmeleri, doğrudan gözlem yapma imkânı bulamadıkları için hayli zordur. Bu nedenle de dış dünyayı kendileri için anlamlı hale getirebilmek için belli anlam haritalarına gereksinim duyarlar, bu haritaları da medyanın kendilerine iletmiş bilgileri doğrultusunda oluştururlar. Lippmann kitle iletişim araçlarının insanlara sınırları başkalarınınca belirlenmiş belirli bir gerçekliğin resmini sunduğunu söylemektedir. Kitle iletişim araçları gerçekliğin tıpatıp kendisi olması gereken haber sunumunda bile bazı aracı mekanizmaları devreye sokmak suretiyle filtreleme yapmaktadırlar. Diğer bir deyişle, haberlerde yer alan gerçekliğin belirli bir kesimi kitle iletişim araçlarıncı belirli bir formata dönüştürülerek izleyiciye sunulmaktadır.

Siyasi ve genel konularla ilgili tartışmalarda kullanılan, medyanın sosyolojik işlevlerinden birisi olarak kabul edilen (Hazar, 2002: 47) “Gündem Kurma (Agenda Setting)” kavramı, aynı yerde oturan komşulardan uluslararası arenaya kadar toplumun her kesiminin dikkatini belirli bir noktaya çekme olgusunu ifade etmektedir (McCombs, 2004).

1.2. Çerçeveleme

“Çerçeveleme” kavramı da “Gündem Kurma” analizi ile aynı ortak ilgiyi paylaşmaktadır. Çerçeve analizlerinde insanların sadece ne hakkında konuştukları ve düşündükleriyle değil, aynı zamanda haber ve yorumlardaki konular hakkında nasıl konuştukları ve düşündükleriyle de ilgilenilmektedir. Çerçeve analizi bir tür içerik analizinden yararlanma yöntemi olup yazar ya da yayın organının vermek istediği asıl mesajı belirlemeye, daha dar anlamda ise söz konusu medya organının haberi veriş biçiminin siyasi bir hedefi olup olmadığını araştırmaktadır. Diğer bir deyişle, ortaya koyulmuş olan çerçevelerin siyasî aktörlerce nasıl desteklendiği, yayın organlarının haberlerini üretirken çerçevelerini nasıl oluşturdukları, bunların da okuyucu veya izleyici tarafından nasıl yorumlanmakta olduğu, onlar üzerinde belirlenebilir bir etki yaratıp yaratmadığı açıklığa kavuşturulmaya çalışılır. Çerçeve analizi ayrıca bir durum tespiti yapmayı da amaçlamaktadır (Pan, Kosicki, 1993: 69).

Medya çerçevelerinin sorunların algılanışında etkisini araştıran Iyengar televizyon haberlerinin meseleleri ele alış tarzlarını içerik analiziyle çözümlenerek ya olaya dayalı (epizodik), ya da konuya dayalı (tematik) haber çerçevelerinin kullanıldığını ortaya koymuştur. Buna göre, epizodik çerçeveler kamusal sorunları somut örnekler veya öznel olaylar olarak (işsiz ve evsiz bir insan, ırk ayrımcılığına uğramış veya cinayet kurbanı bir kişi gibi) sunarken, tematik çerçeveler olayları daha genel ve soyut (ülkedeki adalet mekanizması, toplumsal ve siyasal ihtiyaçlardan kaynaklanan talepler gibi) olarak sunmaktadır (Iyengar, 1997: 244).

The New York Times'in da içinde olduğu ana akım Amerikan medyasında yapılan çerçevelemelerde Amerikan kültürünün hakim yönleri yansıtılmakta ve bunlar daha da güçlü gösterilmeye çalışılmaktadır. Bu durum uluslararası ve bölgesel içerikli haberlerin içeriğini ve öncelik sırasını etkilemektedir. Özellikle de Amerikan ulusal çıkarlarını ilgilendiren konular ön plana çekilerek vurgulanmaktadır (Norris, 2010: 359). ABD'nin uluslararası olaylarda takındığı tavrın medya tarafından ele alınış biçimini incelemiş olan Chomsky de, Amerikan medyasının olaylara yaklaşırken, ABD'nin resmi dış politikası doğrultusunda hareket etmekte olduklarını tespit etmiştir (Chomsky, 1993: 119). Medyadaki tutum değişikliklerinin ardında, ABD'nin ulusal çıkarlarını⁷ korumak, halkın düşüncelerini Amerikan yönetiminin politikaları doğrultusunda şekillendirmek, vatanseverlik duygusunu hissettirmek, Amerikan

Başkanının belirli konulardaki politikalarını kamuoyuna kabul ettirmek hedefleri bulunmaktadır.

1.3. Ulusal Çıkar ve Amerikan Medyası

16. Yüzyılda Orta Çağ'ın üç iktidarı kral, senyör ve kilise arasındaki mücadeleyi kralın kazanıp yönetenle yönetilenin birbirinden ayrılmasıyla ortaya çıkan modern devletin (Held, 1984:10-13) gelişimiyle ilgili olan ve 1789 Fransız Devrimi'nden sonra gündeme gelen (Oran, 2003: 34) ulusal çıkar, tartışmalı bir kavram olup son yıllarda çok farklı alanlarda kullanılır hale gelmiştir. Farklı kesimler, kavramı kendi çıkar veya çıkar algılamaları doğrultusunda kullanmaktadırlar (Frankel, 1970: 5). Ancak iletişim alanında medya ile ilgili olarak yapılmış benzer çalışmalarda olduğu gibi, bu çalışmada da ulusal çıkarın Realist paradigma üzerinden değerlendirilmesi gerekli görülmüştür. Bu bağlamda, ulusal çıkar, Uluslararası İlişkiler disiplininin en kapsamlı teorilerinden birisi olan ve felsefi kökeni Thomas Hobbes, Tukididis⁸ ve Niccolo Machiavelli'in siyaset kuramına kadar uzanan, Carl von Clausewitz⁹ gibi pek çok siyaset bilimcisinin çözümlene yöntemi olarak kullanmış olduğu Realist yaklaşımın, devletlerarası ilişkileri anlamada kullandığı en temel kavramlardan birisidir (Donnelly, 2000).

Realistler, uluslararası politikayı ve ilişkileri evrensel olduğunu düşündükleri bir varsayım çerçevesinde açıklamaya çalışmışlardır. Ulusal çıkar kavramı da bu çerçevede devletin önceliklerini, alternatiflerini ve hareket tarzlarını anlamada önemli bir olgu olarak ortaya çıkmıştır. Realizm açısından ulusal çıkar dış politika kararlarının altında yatan temel itici güçtür (Morgenthau, 1993). Bir devletin dış politikasının özü olan, belirli durumlarda şekli değişse de içeriği değişmeyen, zaman ve mekândan etkilenmeyen bir yapıya sahip olan ulusal çıkarın artırılması uluslararası politikada öncelikli amaçtır. Bir ülkenin uluslararası politikayla ilişkisi gücünün derecesine göre değişir. Yeterli gücü olmayan ülkeler uluslararası siyaset sahnesinde seslerini yeterince duyuramazlar (Morgenthau, 1970: 126). Diğer bir deyişle, ulusal çıkar güç ile eşdeğer anlamlı olup (Morgenthau, 1993: 5) uluslararası siyaset arenasındaki bir aktöre yapmış olduğu işler nedeniyle meşruiyet kazandırır (Molloy, 2006: 85). Ancak Uluslararası Siyaset alanında 20. Yüzyılın en önemli düşünürlerinden birisi olan Morgenthau (1993: 361) ulusal çıkarların uzlaşma yoluyla korunması için en iyi yöntemin diplomasi olduğunu, diplomasi dilinin uluslararası ilişkilere barış getireceğini de ifade etmiştir. Diplomasi sayesinde, diğer ulusların amaçları ve hedefleri öğrenilir, bunları gerçekleştirme kapasitesine yönelik gerçek ve potansiyel güçleri ile ilgili olarak değerlendirme yapılır, kendi hedefleriyle karşılaştırılır ve gerekli tedbirler alınır (Morgenthau, 2015: 120).

Alman asıllı Amerikalı sosyolog Gans (1979), Amerikan medyasının haber içeriği açısından Amerikan dış politikasını ve ulusal çıkarı yansıttığını, bunun da medya

ve milliyetçilik arasında, ulusal bakış anlamında, yakın bir bağ oluşturduğunu söylemiştir. Gazeteciler, devlet görevlilerini, özellikle de uluslararası ilişkiler konusunda içerik oluşturmada en uygun, yetkili, güvenilir ve yeterli bilgi kaynağı olarak görmektedirler.

11 Eylül sonrasında da haber medyası ağırlıklı bir biçimde devlet yetkililerinden edinilen bilgilere dayanmış ve Amerikan siyasi liderlerinin aralarındaki görüş ayrılıklarını bir kenara bırakıp birlik mesajı verdiklerini ifşa etmiştir. Örneğin, Cumhuriyetçi Parti üyesi ve Amerikan Temsilciler Meclisi Başkanı Dennis Hastert, 11 Eylül'ü takip eden günlerde Cumhuriyetçi ve Demokratlarla birlikte hareket etmiş, "Amerikalıların bir sorunu olduğunda ve birileri ülkemize karşı bir faaliyet yürüttüğünde, bizler Kongre ve yönetim olarak birlik ve beraberlik içerisinde olur, gerekirse bu şeytana karşı birlikte omuz omuza savaşıyoruz" demiştir (Time, 11 Eylül 2001: 47). Haber medyası da, çok sınırlı sayıdaki aykırı ses haricinde, ABD'nin "bizpartizan" dış politikalarına uygun olarak, hükümet yetkililerinin ifadelerine benzer milliyetçi söylemleri içeriklerine taşımışlardır (Bennett, 1990: 103-125).

Gerek siyasi liderler, gerekse haber medyası ulusal çıkarların inşasında ve eklenmesinde daha şeffaf bir rol üstlenirler. Örneğin, basında yer alan haberlere yapmakta olduğu yorumlarla tanınan iletişimci Jack Lule, 11 Eylül sonrasında incelediği *The New York Times*'in "Editorial" sayfalarında, saldırı kurbanlarıyla itfaiyeci ve polisler gibi kahramanları yücelttiğini, bu bağlamda, bir kilise papazı ve devletin sözcüsü gibi rol üstlenerek Amerika'nın sosyal yaralarını sarma gayreti içerisinde olduğunu gözlemlemiştir. Lule'a göre, siyasi liderlerin meydana gelen olayları ve 11 Eylül sonrasında yaşananları tanımlamada medya ile aynı dili kullanmış olmaları, haber kaynaklarının aynı devlet görevlilerinden oluştuğunun bir göstergesidir (Lule, 2002).

Haber kaynaklarının devlet görevlilerinden oluştuğu iddialarına yönelik olarak yapılmış olan bir araştırmaya göre 6 aylık bir dönem içerisinde NBC, ABC ve CBS haber kanallarında Irak ile ilgili yapılmış yayınların % 92'lik bölümünün Beyaz Saray, Pentagon ve Amerikan Dışişleri Bakanlığı kaynaklı olduğu gözlemlenmiştir (Robinson, 2014: 30). Dışişleri Bakanı Colin Powell'ın 5 Şubat 2003 tarihinde, Birleşmiş Milletler'de, Irak'ın işgalinin meşru olacağını iddia ettiği konuşmasının hemen ardından, üçte ikisi Amerikalı ve bunların da yüzde 75'i devlet görevlisi ve askeri yetkililerden oluşan izleyicilere yönelik olarak yapılmış olan araştırmada sadece bir kişi Irak'a karşı yapılması planlanan harekâta şüpheyle baktığını veya muhalif olduğunu ifade etmiştir (Altheide, 2006: 118).

Siyasi konulardaki düşüncelerine çok sayıda gönderme yapılan Amerikalı dilbilimci Noam Chomsky'ye göre, ABD'de ulusal medyanın görevi, ABD halkının

yönetimin ulusal çıkarlar kapsamındaki açık ve örtülü faaliyetlerine izin vermesini sağlamaktır (1993: 151). 2008 yılı itibariyle Amerika'da yayınlanmakta olan 1700 günlük gazetenin %98'i 15 kurumdan daha azına ait olup bunlar toplam gelirin % 40'ını elde etmektedirler. CNN, ABC, CBS ve NBC gibi televizyon haber kanalları televizyon izleyicilerinin önemli bir bölümünü ellerinde tutmaktadırlar. 1296 gazetenin internet sitesi bulunmaktadır. Yayınlanan dergilerle birlikte medyanın en önemli silahlarından birisi de radyo yayınlarıdır. NPR, VOA, Radio Free Europe, Radio Liberty ve Küba'ya yayın yapan Castro karşıtı Radyo Marti gibi Amerikan yönetiminin dünyanın her yerine yayılmış yayın organları mevcuttur.

Amerikan yapımı filmler ve televizyon dizileri de Amerikan yaşam tarzını aşılama devam etmektedir. Dünyadaki bütün internet sitelerinin önemli bir bölümü ABD'de bulunmaktadır. İngilizcenin hem eğlence, hem de iş amaçlı iletişimde en çok kullanılan dil olması nedeniyle Amerikan etkisi bütün dünyada hükümünü sürdürmeye devam etmektedir (Brzezinski, 2004: 222).

2. ABD MEDYASINDAN ÖRNEK SEÇİLEN “THE NEW YORK TIMES” GAZETESİ ÜZERİNDE YAPILAN TÜRKİYE ARAŞTIRMASI

11 Eylül 2011 terör saldırıları sonrasında, Irak'a müdahale süreci sırasında ABD ve Türkiye arasında yaşanan görüş ayrılıkları iki ülke arasında zaman zaman gerginlikler yaratmıştır. Bu durumun ABD medyasında da gündeme getirilmiş olması ABD'deki Türkiye portresinin nasıl çizilmiş olduğu sorusunu akla getirmiş, bunun ABD medya organlarına nasıl yansıtılmış olduğu hususu *The New York Times* aracılığı ile araştırılmıştır.

Çalışmada, izleyiciye aktarılan Türkiye ile ilgili yazıların ABD'nin ulusal bakış açısını ne derece yansıtmakta olduğu, *The New York Times*'in Türkiye'ye karşı ne kadar tarafsız kalabildiği, belirli unsurları öne çıkarıp diğer konuları önemsizleştirip önemsizleştirmediği, ABD'nin Türkiye'nin gerçek bir müttefiki şeklinde gösterilip gösterilmediği, Irak Savaşı öncesi ile sonrası dönem arasında ABD yazılı basınının Türkiye'ye karşı olan yaklaşımında herhangi bir farklılık olup olmadığı, Irak Savaşı sırasında yaşanmış olan siyasi gerginliğin yayınlara yansıyor yansımadığı araştırılmıştır. Bu amaçla gündem kurma ve çerçeveleme yaklaşımlarından yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında, 2001-2003 yılları arasında gazetede Afganistan ve Irak müdahalelerine yönelik olarak yayınlanan haber, yorum ve başyazıların incelenmesi sonucunda gazetenin Irak savaşıyla ilişkin yayınlarında ilgili aktörler için belirli çerçeveler kullanmış olduğu tespit edilmiştir. Yayınlarda, Usame Bin Ladin, El Kaide ve Taliban “şeytanlar” ve “kötüler” olarak çerçevelenmişlerdir.

Türkiye ile ilgili yayınlarda da gazetenin gerek epizodik¹⁰, gerekse tematik çerçevelenmeler yapmış olduğu gözlemlenmiştir. 1 Mart 2003 tezkeresiyle Amerikan kuvvetlerinin Türk topraklarından geçişine izin verilmemiş olması nedeniyle Türkiye epizodik olarak “engelleyici” bir ülke konumunda, tematik anlamda ise, savaş öncesinin aksine “sorgulanan müttefik” olarak çerçevelenmiştir.

The New York Times'in Türkiye'ye karşı olan yaklaşımının Afganistan ve Irak savaşları sırasında birbirinden farklı olduğu gözlemlenmiştir. Gazete, Afganistan Savaşı sırasında Türkiye'yi “müttefik ve dost bir ülke olarak” çerçevelerken, Irak Savaşı sırasında, Türkiye'yi “askeri açıdan sorun çıkaran” bir ülke olarak çerçevelenmiştir.

2.1. Afganistan Savaşı Çerçevesi

Afganistan konusunda Türkiye ile ilgili yayınlanan haber ve yorumların neredeyse tamamı Türkiye'ye sempatiyle yaklaşmaktadır. Bu konuda 2001'de 2, 2002'de ise 3 olmak üzere toplam 5 yazı yayınlanmıştır. Afganistan savaşı gazete tarafından “terörle savaş”, Türkiye ise bu konudaki haberlerde “güvenilir müttefik” ve “dost ülke” olarak çerçevelenmiştir.

“Türkler Müttefikler İçin 13 Muhafız Yetiştiriyor” başlıklı haberde, Bush yönetiminin dünyadaki en güçlü müttefiklerinden birisi olan Türkiye'nin 13 güvenlik elemanını yetiştirmekte olduğundan söz edilmektedir (Sengupta, *The New York Times*, 28 Kasım 2001)

“İstanbul'a Kasım 2001 içerisinde gelmiş olan elemanlar İstanbul Polisi tarafından eğitilmektedir. Bunlar ABD tarafından desteklenen Kuzey İttifakı Başkanı Burhaneddin Rabbani'nin muhafızlığını yapmak üzere Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şubesinde 3 haftalık bir eğitim kursuna tabi tutulacaklardır. Üst düzey bir hükümet yetkilisine göre bu Afganistan'daki polis gücünün yetiştirilmesine yönelik olarak atılmış ilk adımdır.”

Satırları kaleme alan Somini Sengupta, Türk polisinin uzun yıllar boyunca insan hakları ihlali nedeniyle eleştirilmiş olduğunu, hatta bunun AB görüşmeleri sırasında Türkiye'nin üyelik sürecine zarar verdiğini hatırlatmaktadır. Ancak, Sengupta, Türkiye'nin bölgenin en güçlü ordularından birisine sahip olduğunu, Afgan bölgesini hem fiziksel hem de siyasi açıdan bildiğini ifade etmektedir.

“Türkiye Taliban döneminde de Afganistan'la gayriresmi, Pakistan'la ise sıcak ilişkiler içerisinde bulunmuştur. Türkiye, Kasım 2001 başlarında Kuzey İttifakını eğitmek için 90 üst düzey elemanını ve çok sayıda Barış Gücü askerini Afganistan'a göndermeyi teklif etmiştir.”

20 Mart 2002'de Amerika'nın Kabil Barış Gücü yönetimi için Türkiye'ye yapmış olduğu yardım teklifi manşetlere taşınmıştır (Gordon, The New York Times, 20 Mart 2002).

“Başbakan Bülent Ecevit, Başkan Yardımcısı Dick Cheney ile yapmış olduğu görüşmenin ardından Bush yönetiminin Afganistan'daki masraflarına yönelik olarak Türkiye'ye 228 milyon dolar yardım yapmayı planladığını ve yönetimin bunu bir hafta içerisinde Kongre'ye sunacağını açıklamıştır.”

30 Nisan 2002 tarihli gazetede ise Türkiye'nin Kabil'deki Barış Gücü'nün komutasını alacağı bildirilmiştir (Frantz, The New York Times, 30 Nisan 2002).

“Türk Kabinesi ABD'den masraflarının karşılanacağı konusunda ekstra güvenceler aldıktan sonra bu kararı onaylamıştır. Anlaşmaya göre, Türkiye daha sonra belirlenecek bir tarihte Kabil'deki 18 ulustan oluşan yaklaşık 5.000 kişilik uluslararası gücün komutasını üstlenecektir. İngiliz yetkililere göre bu Haziran 2002'den önce gerçekleşemeyecektir.”

Frantz, Türkiye'nin daha önce BM ve NATO kapsamında birçok göreve katıldığını, ancak ilk kez uluslararası bir gücün komutasını üstlenecek olduğunu vurgulamıştır.

21 Eylül 2002 tarihli haberde Türkiye'nin Afganistan'da üstlenmiş olduğu komuta görevinin uzatılmayacağını Türk Dışişleri Bakanı'nca bildirilmiş olduğu aktarılmaktadır. Habere göre, Türkiye'den sonra Almanya'nın komutayı üstlenmesi beklenmektedir (“Turkey to End Its Afghan Stint”, The New York Times, 21 Eylül 2002).

Amerikan topraklarında gerçekleştirilen 11 Eylül saldırılarına karşı ABD'nin tepkisi Afganistan hareketi ile sınırlı kalmamış, Taliban'ın iktidardan uzaklaştırılmasının ardından Amerikan yönetimi Irak üzerine odaklanmaya başlamıştır. Nitekim Afganistan hareketinin başarıya ulaşmasından 15 ay sonra ABD bu kez Irak topraklarına girmiştir.

2.2. Irak Savaşı Çerçevesi

The New York Times uluslararası yayıncılık açısından genelde tarafsız bir yayın politikası izlemesine rağmen (Emery, Emery, 1996: 549-552) Irak Savaşı sırasında taraf olmuştur.¹¹ İşcan'ın (2003) *The New York Times*, *The Guardian* ve *Le Monde* gazetelerinin 2003 Irak Savaşı'na karşı ulusal bakışı incelemiş olduğu araştırmasında da tespit edilmiş olduğu gibi *The New York Times*'ta “savaşın olması gerektiği”, “Saddam

Hüseyin rejiminin dünya için ne kadar tehlikeli olduğu”, “Irak halkının zavallı bir durumda olup kurtarılmayı beklediği” ve “Irak’ta kitle imha silahları bulunduğu” konusu ABD’nin resmi politikası doğrultusunda sık sık vurgulanmıştır. Bununla birlikte, savaş karşıtlığı ile ilgili haberler ise derleme olarak daha küçük boyutlarda okuyucuya ulaştırılmıştır. Irak savaşı öncesi ve sonrası yaşananların Türkiye’yi içeren kısmıyla ilgili olarak 2001’de 6, 2002’de 15, savaşın başlamış olduğu 2003’te ise tam 94 kez haber ve yorum yayınlanmıştır. Türkiye’yi doğrudan içeren yazılar 2001’de 2, 2002’de 5, 2003’te ise 9 kez birinci sayfadan verilmiştir. Ek-1’de dökümü verilen Türkiye ile ilgili yazılar değerlendirildiğinde, *The New York Times*’ın, Irak Savaşı sırasında, Türkiye’yi “askeri açıdan sorun çıkaran” bir ülke olarak çerçevelemiş olduğu görülmektedir.

Gazetenin Irak Savaşı sırasında Türkiye’ye yaklaşımı da özellikle Türkiye’nin 1 Mart tezkeresini reddetmesi sonrasında ve Irak’ın işgali süresince taraflı olmuştur. Bu yaklaşım en açık bir biçimde, Amerika’nın en tanınmış ve yazılarına en çok atf yapılmış başyazarlarından birisi olan ve Reagan dönemindeki Beyaz Saray geçmişi nedeniyle Amerikan yönetimlerine yakınlığıyla bilinen, o günkü Bush yönetiminin fikirlerini yansıtmaması nedeniyle çok önemli bir konuma sahip olan William Safire’nin¹² yazılarında sergilenmiştir (Chafets, 1985: 276-278). Safire’in yorumları arasında Türkiye ile ilişkili olanların sayısı 2001’de 2, 2002’de 1, 2003’te ise 9’dur. İlk yazısında (The New York Times, 1 Ekim 2001), Safire, Bin Ladin ve Saddam Hüseyin’in Arap olmayan Müslümanlar arasında en çok Türkiye’den endişe duymakta olduğunu, bir müdahale durumunda Türklerin Afganistan’a yardımcı olacağından emin olduğunu dile getirerek Türkiye’ye olan güvenini vurgulamıştır. Yine aynı yıl kaleme almış olduğu başka bir yazısında ise 1994 yılında yaşamını yitirmiş eski başkanlardan Richard Nixon ile yapmış olduğu hayali bir telefon görüşmesini aktarmıştır. Nixon’un ağzından kendi düşüncelerini aktarırken Bin Ladin’in çökertilmesi için Türkiye kartının kullanılması gerektiğini söylemekte, Türkiye’nin güçlü ordusu ve laik sistemine gönderme yapmakta, Türklerin gönüllü olarak 100 komando göndermeyi teklif ettiklerinden söz etmektedir. Safire yine Nixon’un ağzından ABD’nin Türkiye ile anlaşarak kuzeyden Irak’a girerek bu bölgeyi Türkiye’ye bağlamayı, Bağdat’ın yönetimini Türklere vermeyi önermektedir. Böylece Türkler petrol ticaretinden büyük paralar kazanacak, hatta Avrupa Birliği Türkiye’yi içine almak için elinden geleni yapacak, bunun ardından da Türkler Kuzey Irak’taki bu bölgeyi Kürdistan adı altında otonom bir bölge olarak ilan edecekler ve böylelikle büyük iç sorunlarından birisini çözebileceklerdir (The New York Times, 5 Kasım 2001).

“Türkler ve Kürtler” başlıklı yazısında ise Safire, Türklerin kendi nüfusundaki Kürtlere kendi dillerini kullanma ve kültürel haklarını ancak son dönemde vermiş olduğuna dikkat çekmiş, Irak’a karşı yapılacak bir müdahalede 70 bin kadar Kürt peşmergenin silahlandırılmasının yanı sıra modern İsrail silah teknolojisiyle donatılmış

güçlü Türk ordusunun nasıl harekete geçirilebileceğini sorgulamıştır. Bu düşünceleri, Safire'nin Türkiye'ye ne kadar sempatiyle baktığını ve ABD'nin Orta Doğu politikalarında Türkiye'nin yerinin ne derece önemli olduğunu ortaya koymakta, Türkiye'nin Irak'ın işgalinde baş aktörlerden birisi olacağından emin olduğunu göstermektedir. Ancak, Irak'a yapılacak müdahale sırasında Türk topraklarını kullanıma açmak üzere 1 Mart 2003 tarihinde TBMM'ye sevk edilen tezkerenin reddedilmesi ve ABD'nin hayal kırıklığına uğraması üzerine Safir'in Türkiye'ye karşı yaklaşımı değişmiş ve takip eden yazılarında eleştirel bir tutum takınmıştır (The New York Times, 26 Ağustos 2002).

Safire daha önceki yazılarında Kürtler ve Türkler arasında bir denge kurmaya çalışırken tezkerenin reddedilmesinden hemen 2 gün sonra yazmış olduğu bir makalede Kürtlere geçmişte haksızlık yapıldığını vurgulayarak Kürtlerin dünyada devleti olmayan en büyük ulus olduğunu dile getirmekte ve 20 milyon Kürtün lideri olduğunu iddia ettiği Molla Mustafa Barzani'ye 1970'lerde İran Şahı ve ABD tarafından ihanet edildiğini söylemekte ve kendisiyle görüşme yapmış gibi düşüncelerini Barzani'nin ağzından aktarmaktadır. Barzani'ye göre, ABD Türklerle anlaşma yaparak Kürtleri dışlamıştır. Barzani'nin ağzından 70.000 kadar Kürdün Irak'ın işgalinde kullanılabileceğini, Türklerin Türkiye'deki Kürt kültürünü yok etmek istediklerini ve kendilerine güvenilemeyeceğini vurgulamıştır. Safire ayrıca Barzani'ye soru sorar gibi yaparak Türklerin ABD'yi hayal kırıklığına uğrattıklarını, savunma amaçlı ekipmanı göndermek için NATO kaynaklarını seferber ettiklerini, 15 milyar dolar yardım sözü vermiş olduklarını vurgulamış, Irak'a müdahale ederken "güvenilmez" Türkler yerine "güvenilir" müttefik olan Kürtlerin devreye sokulması için fikirlerini açıklamıştır. Saphire çok açık bir biçimde Kürt tarafını savunmuştur (The New York Times, 3 Mart 2003).

Safire 2003 yılı içerisinde yayınlanan diğer yorumlarında da Türkiye'ye karşı eleştirel yaklaşımını sürdürmüş, savaş öncesinden çok farklı bir söylemle, Türklerin engellemesi nedeniyle savaş taktığının değiştirilmek zorunda kaldığını, AKP hükümetinin ABD'nin eski sadık müttefiki Türkiye'yi Saddam Hüseyin'in en iyi dostu konumuna getirdiğini iddia etmiştir.

Safire, ayrıca Ankara yönetiminin gemileri Türk kıyılarının açıklarında oyaladıklarını, buna rağmen, 6 milyar dolarlık kısmı peşin, 16 milyar dolarlık kredinin kendilerine yetmediğini ifade etmektedir (The New York Times, 24 Mart 2003).

Savaş sonrasında Türkiye'yi en şiddetli eleştiren gazetecilerden birisi olan Safire, ABD'nin Türkiye'deki hükümete güvenmekle Irak savaşında çok büyük bir hata yaptığını ifade etmiştir (The New York Times, 31 Mart 2003). Safire'e göre diğer büyük bir hata da ABD'nin Türkleri gücendirmek korkusuyla Kuzey Irak'taki 70 bin

Kürt peşmergeyi zamanında silahlandırmamış olmasıdır. Diğer bir yazısında, Colin Powel'in Ankara ziyaretini gündeme getirip yine Türkiye'ye güvenilemeyeceğini ve Amerika'nın daha önceki güveninin bedelini çok ağır ödemiş olduğunu ifade etmiştir (The New York Times, 3 Nisan 2003).

ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul D. Wolfowitz de vermiş olduğu bir mülakatta, Safire gibi, Türkiye'yi, Saddam Hüseyin'i devirme operasyonuna destek vermemesi nedeniyle ağır bir şekilde eleştirmiştir. Türk ordusunun da bu konuda liderlik rolünü iyi oynayamadığını ifade etmiştir (The New York Times, 8 Mayıs 2003).

Safire, "Türkiye'ye Yeni Bir Şans" başlıklı yazısına ise eski başkanlardan Kennedy'nin unutulmaz sözü "Affet, Ama Unutma" ile başlamıştır. Bu dönemdeki yazılarının hemen tamamında Türk hükümetini "İslamcı hükümet" olarak nitelendirmiş olması dikkat çekicidir. Savaş sonrasında Türklerin ceplerinin boş kalmış olduğunu, onların desteği olmadan da koalisyon güçlerinin Irak'ta yollarına devam etmekte olduğunu vurgulamıştır. Safire'nin yazısında dikkati çeken başka bir nokta da savaşın ardından Türk ordusunda İslamcılık karşıtı söylemlerin giderek yoğunlaşmış olduğunu iddia etmiş olmasıdır. Ancak Safir, ortalama on yılda bir askeri müdahalede bulunan Türk ordusu için bunun bir başka hata olacağını dile getirmektedir (The New York Times, 29 Mayıs 2003).

Kendisine ABD'nin bundan sonra Türkiye ile ilişkilerini hangi düzlemde sürdüreceğinin sorulması üzerine, bunu Bush yönetiminin kendisinin bilebileceğini söylemiş, ancak kendi önerilerini de sıralamıştır. Bu öneriler arasında, Türkiye'nin Kuzey Irak'a asker gönderebileceği endişelerinin yok edilmesi, Kürtçe ve Kürt kültürü üzerindeki baskıların kaldırılması, Kürt ayrımcılığı konusunda Türk halkı üzerinde gereksiz korku yaratılmaması, ayrıca ABD yönetiminin Irak'ta Barzani-Talabani ile birlikte çalışarak PKK tehdidinin ortadan kaldırılması konusunda Türkiye'ye güvence verilmesi, Türkiye'nin Polonya yönetimine verilmek üzere 4.000 kişilik bir askeri birlik göndermesi bulunmaktadır (The New York Times, 29 Mayıs 2003).

Turkish Card "Türk Kartı" başlığını taşıyan makalesinde Safire, daha önce ABD'nin Saddam Hüseyin'i devirmesine yardım etmeyi reddeden ulusların savaş sonrasında gelinen aşamada Irak'taki normalleşme sürecinde ABD'ye katılıp katılmayacaklarını, katılanların Iraklılarca kabul görüp görmeyeceğini sorgulamıştır. Saphire, her iki sorunun cevabının da Türkiye'de olduğunu söylemekte, yeni Türk hükümetinin savaş öncesinde olduğu gibi potansiyel bir işbirliğine yine bir fiyat etiketi iliştiirmemesini umut etmektedir. New York'taki BM toplantısı sırasında Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ile yapmış olduğu görüşmeye gönderme yaparak, iki ülke arasındaki anlaşmazlıkların giderildiğinden, Türk ordusunun da bu kez işbirliğine sıcak baktığından söz etmekte, Gül'ün gerçek bir devlet adamı görüntüsü verdiğini

vurgulamaktadır. Safire, Bush'un BM toplantısı sırasında söylemiş olduğu "Artık geriye değil, ileriye bakalım. Bırakalım; laik, demokratik Türkiye de koalisyona katılsın" söylemini destekleyerek ABD'nin Türkiye'ye karşı savaş öncesindeki yaklaşımına geri dönmekte olduğunu düşündürmektedir (The New York Times, 24 Eylül 2003).

"Türkiye Katılıyor" başlıklı yazısını da (The New York Times, 8 Ekim 2003) aynı konuya ayıran Safire, "hiç olmamasındansa geç olması iyidir" diyerek makalesine giriş yapmıştır. Savaş döneminde sürdürmüş olduğu eleştirilerini bırakarak, ABD ile Türkiye arasında geleceğe yönelik olarak ne tür bir işbirliği yapılabileceği konusu üzerinde durmaktadır. Artık "İslâmcı hükümet" söylemini de bir kenara bırakarak "laik Müslüman ulus" tanımlamasını kullanmaya başlamıştır. Bu arada asker gönderme kararının TBMM'den geçtiğinden söz ederek, Irak yönetimini üstlenen dostlarından, Irak'a gelmesi planlanan Türk askerleriyle işbirliği yapmalarını ve ellerine geçen tarihi fırsatı kullanmalarını istemektedir. Türkiye'nin Irak Savaşı ile ilgili tutumuna yönelik son makalesinde (The New York Times, 22 Ekim 2003) de Türk liderlerinin de Washington ile yeniden sıcak ilişkiler kurmak istediklerini, iyi eğitilmiş birliklerini Irak'a göndermek suretiyle demokratik bir ülkeyle ticaret yapılması konusunda istekli olduklarını aktarmakta, Türkiye'nin bir yıllık süreyle destek verecek olmasının cömert bir teklif olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, Başbakan Erdoğan'ın, "Iraklılarca davet edilmedikleri müddetçe Irak'a gitmeyecekleri" açıklamasına da hak vermektedir.

Savaş sırasında, savaş başlamadan önceki Türkiye yanlısı tutumunu değiştiren gazete başyazarı William Safire'in yanı sıra, uzun yıllar boyunca *The New York Times*'in Türkiye muhabirliğini sürdüren Stephen Kinzer¹³ bile o güne kadar Güneydoğu'da yaşanan soruna detaylı bir şekilde değinmekten uzak durmasına rağmen savaş sonrasında tutumunu değiştirerek Türkiye'ye karşı eleştirel yaklaşıma başlamıştır. *The New York Times*'ta Türkiye'nin Kürtlere baskı politikası uygulamakta olduğu haberleri yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Savaş öncesinde yazılarıyla Türkiye imajına büyük katkılarda bulunan Kinzer'in araştırmaya söz konusu olan dönem süresince Türkiye ile ilgili yazmış olduğu yazılar parçalı bir görüntü vermiş (Kinzer, 2005), daha ziyade Türkiye'nin Irak politikasına değinmiş, daha farklı ve olumsuz bir Türkiye portesi çizmiştir (Chomsky, Achcar, 2007: 125).

Türkiye ve dünyanın diğer bölgelerinde Irak savaşını protesto eden grupların Amerika aleyhine yapmış oldukları protesto gösterileri de zaman zaman manşetlere taşınmıştır. Gazete, Türkleri genel olarak "Amerikan Karşısı" olarak çerçevelemiştir.

Ted Widmer imzasıyla kaleme alınmış olan ve Türkiye'ye genel bakışı yansıtan "Haçlılara Ölüm" başlıklı makalede kısmen Türkiye'deki Amerikan aleyhtarlığına da vurgu yapılmıştır. Widmer, Türkiye'de son dönemde milliyetçilik akımlarının ve

Amerikan aleyhtarlığının yükselişte olduğunu vurgulamak için eski-yeni bütün kitapçılarda Orkun Uçar ve Burak Turna tarafından yazılmış olan ve Amerika'yı son derece olumsuz bir biçimde ele alan "Metal Fırtına" isimli kitabın yok sattığından bahsetmiştir (Widmer, 2005).

Widmer'e göre, kitapta bariz bir biçimde işlenen Amerikan aleyhtarlığı, bir kıvılcımın alev haline getireceği bölgede istikrar anıtı olan, ABD'den sonra NATO içerisindeki en büyük orduya sahip olan, hem İsrail hem de Arap ülkeleriyle dostane ilişkileri bulunan ve İslâm dünyası içerisinde nadir görülen demokrasilerden birisine sahip olan Türkiye'nin ABD'nin en önemli müttefiklerinden birisi olması nedeniyle oldukça rahatsız edici boyutlardadır (Widmer, The New York Times, 18 Eylül 2005).

Genel olarak bakıldığında *The New York Times*'in Irak Savaşı'nı içeren konularda Türk-Amerikan işbirliğini, Türkiye'nin kendi topraklarından harekâta izin vermemesi ve bu nedenle de yaşamış olduğu zorluklarla çerçevelemiş olduğu gözlemlenmektedir. Gazete tamamen ABD'nin ulusal bakış açısını benimseyerek savaşa ve Türkiye'den beklentilere meşruiyet kazandırmakta, Türkiye'ye eleştirel yaklaşmaktadır. *The New York Times* savaş sırasındaki genel çerçeveleri barış, güvenlik, özgürlük, demokrasi ve Kürtler üzerinden kurmuştur.

SONUÇ

ABD'nin 2001 yılında Afganistan'a yapılan müdahalenin ardından 2003'de Irak'a girmesi neticesinde, ABD'nin NATO üyesi yakın bir müttefiki olmasının yanısıra Irak'ın komşusu olmasından kaynaklanan stratejik konumu nedeniyle, Türkiye de ister istemez kendisini bu savaşın etki alanı içerisinde bulmuştur. Ancak gerek savaş öncesinde, gerekse savaş sırasında, Irak konusunda, ABD ile birçok kez görüş ayrılığı içerisine düşülmüş, bu da iki ülke arasındaki ilişkilerde zaman zaman gerginliğe yol açmıştır.

Yaşanan bu gerginliklerin Amerika'nın önde gelen gazetelerinden *The New York Times*'ta, 2001-2003 yılları arasında, nasıl bir Türkiye görüntüsü sergilediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada, gazetede Türkiye aleyhine tek yönlü bir enformasyon akışı yer alırken gündeme getirilen konular genel olarak Amerikan bakış açısını yansıtmış ve belirli çerçeveler kapsamında haberleştirilmiştir. Yayınlanan haber ve yorumlar bir süzgeçten geçirerek şekillendirmiş, böylelikle, iletilmek istenen mesajlar bireylerin zihnine gazetenin amaç ve beklentileri doğrultusunda yerleştirilmek istenmiştir. Bu mesajların halkın gözünde kabul edilebilir hale getirilebilmesi için de üretim sürecinde meşrulaştırma ve parçalara ayırma gibi ideoloji inşa stratejilerine başvurulmuştur. Haberlerin çerçevelenmesi yoluyla desteklenen söylemler meşrulaştırılmış, karşıt olanlar ise farklılaştırılmıştır.

The New York Times'ta yer alan yazılarda Irak savaş öncesinde Türkiye'nin, güvenilir bir NATO müttefiki, lâik bir Avrupa ülkesi olduğu sık sık gündeme getirilirken savaş sürecinde daha ziyade olumsuz bir anlam yüklenmiş bir "Orta Doğu" ülkesi ve "Pazarlıkçı" bir ülke olarak çerçevelenmiştir. Bu durum Amerikan basınında yer alan karikatürlere de aynı doğrultuda yansıtılmıştır (Yüksel, 2007: 114-116). Dolayısıyla bu 3 yıllık dönem boyunca, özellikle siyasi düzlemde, Türkiye portresi genel konjunktüre göre değişken bir biçimde çeşitli çerçeveler içerisinde verilmiştir.

The New York Times savaşla ilgili enformasyon akışı sırasında haberleri değişik başlıklar altında çerçevelyerek yazılarının önemli bir bölümünü ulusal çıkarlar doğrultusunda yayınlamıştır. Bu yayınlarda, geri planda yatan diğer nedenlere vurgu yapılmaksızın ve çekinceleri dikkate alınmaksızın, Türkiye, genelde ABD'yi savaşta yarı yolda bırakan güvenilir bir ülke konumunda çerçevelenmiştir. Haberlerin bu şekilde yeniden inşa edilerek ve parçalanarak yayınlanmış olmasından yola çıkarak Türkiye'nin savaşta tutumunun *The New York Times*'teki Türkiye portresini olumsuz olarak etkilemiş olduğunu söyleyebilmek mümkündür.

Araştırmaya konu olan dönemde Türkiye ile ilgili haber ve yorumların en sıklıkla yayınlanmış olduğu dönem Irak Savaşı'nın yaşanmış olduğu 2003 yılı olmuştur. Savaş süresince Türk medyasından giden haberlere çok az yer verilmiş, Türkiye'ye, tek yönlü bir enformasyon akışı çerçevesinde bir nevi sansür uygulanmıştır denilebilir. Bu tür haberlerin oluşturulması sürecinde belirli mesajların verilmesi için kullanılmış olan çerçeveler Irak Savaşı ile ilgili haberlerin yeniden üretilmiş olduğunu düşündürmektedir.

NOTLAR

---

¹ *The New York Times*'in 2014 yılına ait hafta içi ortalama tirajı basılı versiyonu için 680.905, paralı dijital versiyonu için ise 1.341.945 olup tiraj açısından toplamda Amerika'daki gazeteler içerisinde *USA Today* ve *Wall Street Journal*'dan sonra üçüncü sırada gelmektedir. *The New York Times* hafta sonu ise 1.217.201 basılı ve 1.300.106 dijital olmak üzere 2.517.307'lik toplam tirajıyla 2014 yılında Amerika içerisinde en çok satan gazete olmuştur (NDX, 2014: 8).

² Semmel (1976: 732-736), 1974 yılında *The New York Times*, *Los Angeles Times*, *The Miami Herald* ve *Chicago Tribune* gibi 4 üst düzey gazete üzerinde yapmış olduğu çalışma sonucunda *The New York Times*'in diğer gazetelerden yüzde 25 ile 50 arasında değişen oranlarda daha fazla dış habere yer vermekte olduğunu belirlemiştir.

³ Gazeteler, siyaset bilimi ile ilgili birçok araştırmanın konusu olmuş, bu araştırmalarda üretim süreci ve gazete içeriğine ilişkin birçok konu incelenmiştir (Altun, 2006: 14).

⁴ Haber çerçevelerini incelemek amacıyla içerik analizine tabi tutmak için, "tümevarım" ve "tümdengelim" gibi iki yaklaşım bulunmaktadır. "Tümevarım" yaklaşımı, bir haberin tüm olası çerçeve seçeneklerini ortaya koymak amacıyla haberi açık bir bakışla çözümlemek,

“tümdengelim” yaklaşımı ise belirli çerçeveleri içerik analizi değişkenleri olarak önceden tespit etmek, sonrasında bu çerçevelerin haberlerde ne ölçüde görüldüğünü araştırmak amacıyla kullanılır (Semetko, Valkenburg, 2000: 94).

⁵ 1891-1937 yılları arasında yaşamış olan Antonio Gramsci İtalyan yazar, siyasetçi, sosyolog ve dilbilimci olup aynı zamanda İtalyan Komünist Partisi'nin de kurucularındandır. 20. yüzyılın en önemli Marksist düşünürlerinden birisidir. Kapitalist bir toplumda devletin idaresinin kültürel hegemonya ile mümkün olabileceğini öne süren görüşleri ile göze çarpmaktadır.

⁶ Gündem kurma yaklaşımı, gazetelerdeki sayfa düzenleme anlayışlarından doğan bir durumu değerlendiriyor olsa da bunu veri kabul etmeyip inceleme dışında tutmaktadır (McComb ve Shaw'dan aktaran Altun, 2006: 14).

⁷ Harvard Üniversitesi'nden Graham Allison'ın 18 Şubat 2010 tarihinde vermiş olduğu seminere göre şu unsurlar Amerikan çıkarları için hayati derecede önemlidir:

a-Amerika Birleşik Devletleri ve yurt dışındaki Amerikan askeri birliklerine karşı nükleer, biyolojik ve kimyasal silahlarla gerçekleştirilebilecek saldırı tehdidini önlemek, azaltmak ve yok etmek,

b-Sürekli gelişime açık uluslararası bir sistemin oluşturulmasında ABD'nin müttefiklerine yardımcı olmak ve bunların aktif desteğini sağlamak,

c-Amerikan sınırlarının etrafındaki ülkelerin başarısız olmalarına izin vermemek ve düşman güçlerin oluşmasını engellemek,

d-Ticaret, finansal piyasalar, enerji dağıtımı ve çevre gibi küresel sistemlerin istikrarını ve faaliyetlerini korumak,

e-Stratejik düşman olma ihtimali bulunan Çin ve Rusya gibi ülkelerle Amerikan ulusal çıkarlarıyla uygun bir şekilde verimli bir işbirliği içerisinde bulunmak.

⁸ Atinalı tarihçi, yazar, diplomat ve asker olan Tukididis, Atina ve Sparta arasındaki Pelepones Savaşları'na ilişkin yorumları, savaşın temelindeki zorunluluk ve çıkar sorununun ahlaki ilkelerle çatışması konusundaki fikirleriyle tanındıktan yirmi beş asır sonra yirminci yüzyıla ait bir uluslararası ilişkiler kuramının öncüsü ilan edilmiştir. Tukididis'e göre, devletler arasındaki ilişkilerde düzen yokluğu felakete yol açmaktadır (Bostanoğlu, 2008: 84).

⁹ Prusyalı bir general ve entellektüel olan Carl von Clausewitz (1780-1831) Kant'ın sanat teorisini Aydınlanmanın askeri düşüncesinin eleştirisine uyarlayarak kendi savaş teorisini geliştirmiştir (Karaosmanoğlu, 2007: 172).

¹⁰ Epizodik çerçeveler kamusal sorunları somut örnekler veya öznel olaylar olarak (işsiz ve evsiz bir insan, ırk ayrımcılığına uğramış veya cinayet kurbanı bir kişi gibi) sunarken, tematik çerçeveler olayları daha genel ve soyut (ülkedeki adalet mekanizması, toplumsal ve siyasal ihtiyaçlardan kaynaklanan talepler gibi) olarak sunmaktadır (Iyengar, 1997: 244).

¹¹ 26 Mayıs 2004 tarihli The New York Times'ta gazete editörlüğünce yayınlanan “The Times and Iraq” başlıklı makalede gazetenin savaş sırasındaki yanlı tutumuna yönelik olarak gelmiş olan eleştirilere bir açıdan hak verilmiş, ancak o dönemde, Irak'taki kitle imha silahlarının varlığına olan güçlü inançları nedeniyle taraflı bir yayın politikası benimsenmiş olduğu itiraf edilmiştir.

¹² Gazetenin önde gelen yazarlarından ve Amerikan siyaset dünyasının önde gelen muhafazakâr simalarından birisi olan ve Yahudi bir aileden gelen Pulitzer ödüllü William Safire yazılarında,

özellikle de Irak ile ilgili olanlarında, Türkiye'ye son derece eleştirel yaklaşmıştır. Eski Başkanlardan Richard Nixon'un Beyaz Saray konuşmalarını hazırlamış olduğu bir süreci takiben Safire 1973 yılında gazetede köşe yazarı olarak göreve başlamış ve yaşamını yitirdiği 2009 yılına kadar bu gazetede görev yapmıştır. Geniş politik çevresi, dili kullanmaktaki ustalığı ve muhafazakâr çevrelerdeki saygınlığı (Emery, Emery: 1996: 572-573) nedeniyle dile getirmiş olduğu söylemler yankı bulmuş, muhafazakâr George Bush hükümetine yakınlığı dolayısıyla 2000'li yılların başlarındaki söylemlerinin aslında Beyaz Saray'ın düşüncelerinin bir yansıması olduğu ve Türkiye'ye bir mesaj anlamı taşıdığı dile getirilmiştir. Safir 1993 yılında da Ankara'yı şiddetle eleştiren "Ally for Sale / Satılık Müttefik" başlıklı bir makale yazarak dönemin Başbakanı Tansu Çiller'in Irak'ta Kürtlere karşı sağlanan korumaya ve Türkiye'nin petrol gelirlerindeki kaybına karşılık Clinton yönetiminden para istediğini ve bunun müttefiklik ilişkisine sığmayacağını belirterek yine Türkiye'nin tepkisini çekmesiyle hatırlanmaktadır.

¹³ Türkiye'ye özellikle Kürt sorunu konusunda hayli eleştirel yaklaşan Stephen Kinzer 1996'dan sonra 4 yıl boyunca New York Times'ın Türkiye muhabirliğini yapmış, Ankara yerine İstanbul'da yaşamayı tercih etmiştir. Kışlalı'ya göre (2001), İstanbul'da uzunca bir süre kalmasına rağmen Türkiye'yi doğru algılayamamış, Atatürk'ü göz ardı edip daha fazla dini ve etnik isteyenlerin görüşlerini dikkate almayı tercih etmiş, gazetenin yaklaşımını o yıllarda Ankara'da bulunan ABD diplomatlarının yaklaşımına uydurmuştur. Kinzer, yazılarında PKK'nın silahla yaptığı Kürt milliyetçiliği ile Erbakan'ın siyasi dinciliğinin önünün açılmasını önermiş, aksi takdirde Türkiye'nin yeni yüzyılda başarılı olamayacağını iddia etmiştir. Yazmış olduğu "Crescent ve Star / Hilal ve Ayyıldız" adlı kitabı Türkçeye de çevrilmiştir (Kinzer, 2001).

KAYNAKÇA

- Altheide, D. (2006), *Terrorism and the Politics of Fear*, Lanham, MD: AltaMira Press.
- Altun, A. (2006), *Türk Basınının Değişen Yüzü*, Ankara: Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü.
- Birkland, T.A. (2004), "The World Changed Today: Agenda-Setting and Policy Change in the Wake of the September 11 Terrorist Attacks", *Review of Policy Research*, 21(2), Mart 2004, 179-200.
- Bostanoğlu, B. (2008), *Türkiye-ABD İlişkilerinin Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Brzezinski, Z. (2004), *Tercih*, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- Canatan, K. (2007), *Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm*, İstanbul: Eski-Yeni Yayınları
- Carragee, K.M.; W. Roefs (2004), "The Neglect of Power in Recent Framing Research", *Journal of Communication*, 54(20), 222.
- Chafets, Ze'ev (1985), *Double Vision: How the Press Distorts America's View of the Middle East*, New York: William Morrow and Co. Inc
- Chermak, S., J. Gruenewald (2006), "The Media's Coverage of Domestic Terrorism", *Justice Quarterly*, 23(4), 428-461.
- Chomsky, N. (1993), *Medya Gerçeği*, İstanbul: Tüm Zamanlar Yayıncılık.

- Chomsky, N. (1997), "What Makes Mainstream Media Mainstream", *Z Magazine*, (<http://www.chomsky.info/articles/199710--.htm>), October.
- Chomsky, N., G. Achcar (2007), *Perilous Power: The Middle East and U.S. Foreign Policy*, Boulder & London: Paradigm Publishers.
- Cohen, B.C. (1963), *The Press and Foreign Policy*, Princeton: Princeton University Press
- Cox, R. W. (1981), "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millenium: Journal of International Studies*, 10(2), 126-155
- Çelikpala, M. (2005), "Geçmişten Günümüze Vazgeçilemeyen Kavram: Ulusal Çıkar", *Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 439-461.
- Dearing, J.W., E.M. Rogers (1996), *Communication Concepts 6: Agenda-Setting*, California: Sage Publications, Inc.
- Donnelly, J. (2000), *Realism and International Relations*, Cambridge: Cambridge University Press
- Emery, M., E. Emery (1996), *The Press and America: An Interpretive History of the Mass Media*, Boston: Allyn and Bacon.
- Entman, R.M. (1991), "Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents", *Journal of Communication*, 41(4), 6-27.
- Frankel, J. (1970), *National Interest*, London: Pall Mall.
- Frantz, D. "Turkey Will Take Command of the Security Force in Kabul", *The New York Times*, 30 Nisan 2002.
- Gans, H.J. (1979), *Deciding What's News*, New York: Pantheon Books.
- Gordon, M.R. "U.S. Offers Aid to Turkey to Lead Kabul Peace Force", *The New York Times*, 20 Mart 2002.
- Hall, S. (1982), "The Rediscovery of Ideology", *Culture, Society and the Media*, New York: Methuen, 86.
- Hazar, Ç.M. (2002), "Medyanın Sosyolojik İşlevlerinden Gündem Kurma", *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2002(16), 47.
- Held, D. (1984), *Political Theory and the Modern State: Essays on State, Power, and Democracy*, Cambridge: Polity Press.
- İşcan, Z. (2004), *Medyada Ulusal Bakış Açılıarı, Le Monde, The New York Times ve The Guardian Gazetelerinde 2003 Irak Savaşı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Iyengar, S. (1997), "Siyasette Erişim Yanlılığı: Televizyon Haberleri ve Kamuoyu", *Medya Kültür Siyaset*, Ankara: Ark Yayınları, 244.
- Karaosmanoğlu, A.L. (2007), "Muhteşem Ortaklık: Kant ve Clausewitz", *Uluslararası İlişkiler*, 4(14), 161-183.
- Keskin, F. (2014), *Politik İletişim Sözlüğü*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Kışlalı, M.A., "The New York Times ve Türkiye", *Radikal*, 20 Aralık 2001.
- Kinzer, S. (2001), *Crescent and Star: Turkey Between Two Worlds*, New York: Farrar, Straus and Giroux.

- Kinzer, S. "Courting Europe, Turkey Tries Some Soul-Cleansing", *The New York Times*, 04 Aralık 2005.
- Lacey, Marc (2003), "Turks Reject U.S. Criticism of Opposition to Iraq War", *The New York Times*, 8 Mayıs 2003.
- Lippman, W. (1922), *Public Opinion*, NY: Harcourt Brace.
- Lule, J. (2002), "Myth and Terror on the Editorial Page: The New York Times Responds to September 11, 2001", *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 79, 275-293
- McCombs, M.E. (2004), *Setting the Agenda - The Mass Media and Public Opinion*, Cambridge: Polity Press.
- McMurray, C.D., C.W. Dunn (1967), "Castro and the New York Times: An Image in Transition", *Modern Age*, Spring, The Intercollegiate Studies Institute.
- Molloy, S. (2006), *The Hidden History of Realism: A Genealogy of Power Politics*, New York: Palgrave Macmillan.
- Morgenthau, H. J. (1970), *Uluslararası Politika*, Ankara: Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları.
- Morgenthau, H. (1993), *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, New York: McGraw-Hill.
- Morgenthau, H.J. (2015), "The Future of Diplomacy", *International Politics*, Boston: Pearson, p. 120.
- NDX Newspaper Data Exchange (2014), *Newspaper Circulation: An Evolving Story*, May
- Norris, P. (2010), "The Restless Searchlight: Network News Framing of the Post-Cold War World", *Political Communication*, London: Routledge.
- Oran, B. (2003), *Türk Dış Politikası*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pan, Z., G.M. Kosicki (1993), "Framing Analysis: An Approach to News Discourse", *Political Communication*, 10, 55-75.
- Robinson, M.B. (2014), *Media Coverage of Crime and Criminal Justice*, Durham, NC: Carolina Academic Press.
- Safire, William "For a Muslim Legion", *The New York Times*, 01 Ekim 2001.
- Safire, William "The Turkey Card", *The New York Times*, 05 Kasım 2001.
- Safire, William "Of Turks and Kurds", *The New York Times*, 26 Ağustos 2002.
- Safire, William "The Kurdish Ghost", *The New York Times*, 03 Mart 2003.
- Safire, William "Turkey's Wrong Turn", *The New York Times*, 24 Mart 2003.
- Safire, William "Snap Judgments", *The New York Times*, 31 Mart 2003.
- Safire, William "On Rewarding Friends", *The New York Times*, 03 Nisan 2003.
- Safire, William "New Take on Turkey", *The New York Times*, 29 Mayıs 2003.
- Safire, William "Turkish Card", *The New York Times*, 24 Eylül 2003.
- Safire, William "Turkey Is Joining Up", *The New York Times*, 08 Ekim 2003.
- Safire, William "Of Kurds and Madrid", *The New York Times* 22 Ekim 2003.
- Semetko, Holli A., Valkenburg, Patti M. (2000), "Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News", *Journal of Communication*, Spring.

- Semmel, A.K. (1976), "Foreign News in Four US Elite Dailies: Some Comparisons", *Journalism Quarterly*, 53, 732-736.
- Sengupta, Somini "Turks Train 13 Guards For Allies", *The New York Times*, 28 Kasım 2001
Time, 11 Eylül 2001, 47.
- "Turkey to End Its Afghan Stint", *The New York Times*, 21 Eylül 2002.
- Vaisse, J. (2011), *Noeconservatism: The Biography of a Movement*, Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- Widmer, T., (2005), "Letter From Istanbul: Death to Crusaders", *The New York Times*, 18 Eylül 2005.
- Yüksel, E. (2007), "The Cartoon Image of Turkey and U.S. Relationship: An Analysis on Political Cartoons of Historical Voting on March 1, 2003", *5th International Symposium Communication in The Millenium Hosted By School of Journalism, Indiana University*, Ankara: Güngörler Matbaacılık, 108-123.

EK-1

ABD'NİN AFGANİSTAN VE IRAK'A MÜDAHALE SÜRECİNDE "THE NEW YORK TIMES"TA YAYINLANAN TÜRKİYE İLE İLGİLİ HABER VE YORUMLAR

a- Afganistan Savaşı

2001

Tarih	Sayfa	Bölüm	Yazı Başlığı	Yazı Kaynağı
02.11.2001	B3	Nation Chall.	Ankara: Turkey Says Troops to Join Campaign and Train Anti-Taliban Forces	Douglas Frantz
28.11.2001	B2	Nation Chall.	Turks Train 13 Guards For Allies	Somini Sengupta

2002

Tarih	Sayfa	Bölüm	Yazı Başlığı	Yazı Kaynağı
20.03.2002	A14	Nation Chall.	U.S. Offers Aid to Turkey to Lead Kabul Peace Force	Michael R. Gordon
30.04.2002	A16	International	Turkey Will Take Command of the Security Force in Kabul	Douglas Frantz
21.09.2002	A11	Threats	Turkey to End Its Afghan Stint	Bilinmiyor

b- Irak Savaşı

2001

Tarih	Sayfa	Bölüm	Yazı Başlığı	Yazı Kaynağı
06.01.2001	A4	International	Turkey Upgrade Ties	Reuters
30.03.2001	A1	İlk Sayfa	At Iraq's Backdoor, Turkey Flouts Sanctions	Douglas Frantz
05.06.2001	A14	International	In Accord, Turkey Tentatively Agrees European Union Force May Use NATO Bases	Michael R. Gordon
05.11.2001	A17	Op-Ed	The Turkey Card	William Safire
14.12.2001	A11	International	Turkish Company and Iraqi Kurds Plan Project	Somini Sengupta
15.12.2001	A5	International	Oil Drilling by Turks Has Baghdad's Backing	Somini Sengupta
18.12.2001	A1	İlk Sayfa	U.S. Again Placing Focus on Hussein	Patrick E. Tyler

2002

Tarih	Sayfa	Bölüm	Yazı Başlığı	Yazı Kaynağı
08.01.2002	A6	International	Europe: Turkey: Iraq Fuel Shipments Resume	Douglas Frantz
11.04.2002	A22	Nation Chall.	NATO Offers Peacekeepers Planning Aid	Michael R. Gordon
18.07.2002	A7	International	Turkey Says Debt Negotiations Aren't Linked to Stand on Iraq	Daniel Simpson
22.07.2002	A5	International	Turkey Warns U.S. of Difficulties in an Assault on Baghdad	Daniel Simpson
15.08.2002	A10	International	Anti-Baghdad Talks Shunned by Top Kurd	Patrick E. Tyler
28.10.2002	A11	Threats	Turkey, in the Middle, Grows More Worried Every Day about a U.S. Attack on Iraq	Ian Fisher
23.11.2002	A1	İlk Sayfa	Turks, Fearing Flow of Refugees Plan Move Into Iraq If War Comes	Dexter Filkins
28.11.2002	A1	İlk Sayfa	U.S. Is Pressing For Turks' Help in Move On Iraq	Michael R. Gordon
29.11.2002	A34	Threats	Kurds Say a Turkish Crackdown on an Illegal Fuel Trade With Iraq Is Aimed at Them	Dexter Filkins
04.12.2002	A1	İlk Sayfa	Turkey Saying No to Accepting G.I.'s in Large Numbers	Michael R. Gordon+Eric Smith
06.12.2002	A16	International	U.S. Issues Terror Warning	Reuters
06.12.2002	A1	İlk Sayfa	U.S. Tells Iraq It Must Reveal Weapons Sites	David E. Sanger
09.12.2002	A1	İlk Sayfa	Bush Will Meet a Leading Turk on Use of Bases	Michael R. Gordon
10.12.2002	A23	Threats	Crosswinds Over Turkey: Will Europe Balk Again?	Dexter Filkins
11.12.2002	A21	Threats	Turk Offers Partial Support on Iraq in Meeting With Bush	David E. Sanger
21.12.2002	A11	Threats	U.S. Demands for Help Roil Turkey's Governments	Dexter Filkins

2003

Tarih	Sayfa	Bölüm	Yazı Başlığı	Yazı Kaynağı
07.01.2003	A10	Threats	Turkey Joining 3 Other Nations in Effort to Prevent War In Iraq	Agence France-Presse
09.01.2003	A1	İlk Sayfa	Turkey's Reluctance on Use of Bases Worries U.S.	Michael R. Gordon
12.01.2003	L11	Threats	Turkish Leader Arrives in Saudi Arabia for Talks On Iraq Crisis	Reuters
18.01.2003	A1	İlk Sayfa	Turkey Calls a Regional Meeting to Try to Head Off an Iraq War	Dexter Filkins
21.01.2003	A10	Threats	Turkey to Allow U.S. to Use Bases Under a Smaller Plan	Dexter Filkins
27.01.2003	A14	Threats	In One Hand, U.S. Offers Turkey \$4 Billion for War Aid; in Other, a Demand for Reform	A.Friedman+T.Crampton
01.02.2003	A11	Threats	A Sign That U.S. Military May Use Turkey as a Base	Dexter Filkins
02.02.2003	A10	International	Turkey Post Seen for Cheney Aide	Bilinmiyor
04.02.2003	A12	Threats	Ankara Parliament Expected To Take Up U.S. Troop Issue	Dexter Filkins
05.02.2003	A11	Threats	Top Politician Indicates Turkey May Join U.S. Effort Against Iraq	Dexter Filkins
06.02.2003	A17	Threats	Turkey Backs United States Plans for Iraq	Dexter Filkins
07.02.2003	A1	İlk Sayfa	U.S. in Talks on Allowing Turkey To Occupy a Kurdish Area in Iraq	Dexter Filkins+C. J. Chivers
07.02.2003	A12	Threats	NATO Is Torn Over Weapons For the Turks	Thomas Fuller
09.02.2003	WK2	International	Turkey Agrees	Dexter Filkins
11.02.2003	A1	İlk Sayfa	3 Members of NATO and Russia Resists U.S. On Iraq Plans	Craig S.Smith + R. Bernstein
12.02.2003	A17	Threats	NATO Talks Fail to Mend Rift Over Iraq and Defense of Turkey	Richard Bernstein
13.02.2003	A19	Threats	NATO Talks Over Turkey in Deadlock	Richard Bernstein
14.02.2003	A14	Threats	Germany Says NATO Rift Over Turkey Is Near an end	Richard Bernstein
17.02.2003	A1	İlk Sayfa	NATO Settles Rift Over Aid to Turks In Case Of a War	R. Bernstein+S. R. Weisman
18.02.2003	A12	Threats	Proposal by Turkey Stalls U.S. Bid To Use Its Bases	Dexter Filkins+Judith Miller
19.02.2003	A25	Op-Ed	Flashback for the Kurds	Peter W. Galbraith
20.02.2003	A15	Threats	Turkey Demands \$32 Billion U.S. Aid Package If It Is to Take Part in a War on Iraq	Dexter Filkins+Eric Schmitt
20.02.2003	A13	Threats	The Turkish Headache; Ankara's Dance of Politics and Cash	Patrick E. Tyler
20.02.2003	A30	Editorials	Dollar Diplomacy	Bilinmiyor
20.02.2003	A13	Threats	If Turkey Finally Says No: A Hindrance, Aides Say, But There Are Other Plans	Thom Shanker+Eric Schmitt
20.02.2003	A13	Threats	U.S. Is Pessimistic Turks Will Accept Aid Deal on Iraq	David E. Sanger+D. Filkins
21.02.2003	A27	Op-Ed	The Martial Plan	Paul Krugman

21.02.2003	A14	Threats	Turkey Assesses Question of Kurds	Dexter Filkins
22.02.2003	A1	İlk Sayfa	Inspector Orders Iraq to Dismantle Disputed Missiles	F. Barringer+M. R. Gordon
22.02.2003	A8	Threats	U.S. and Turkey Reach Accord to Let G.I.'s Establish a Base	S. R. Weisman+Judith Miller
23.02.2003	WK2	International	A Crucial Nod from Turkey	Dexter Filkins
24.02.2003	A13	Threats	Iraqi Kurds Are Wary of a Turkish-Led Force	C. J. Chivers
24.02.2003	A7	Threats	Turkey Expected to Vote on G.I. Presence Tuesday	Dexter Filkins
25.02.2003	A15	Threats	Turkey's Cabinet Approves Plan, With Details Lacking, for U.S. Troops	Dexter Filkins
26.02.2003	A10	Threats	Kurds Ask U.S. Not to Allow Turkish Military inside Iraq	C. J. Chivers
26.02.2003	A1	İlk Sayfa	Turkey Seems Set to Let 60.000 G.I.'s Use Bases for War	Eric Schmitt
26.02.2003	A10	Threats	Turkish Parliament is Asked to Approve U.S. Troops	Dexter Filkins
27.02.2003	A11	Threats	Turkish Lawmakers Tugged by Their Public and the U.S.	Dexter Filkins
27.02.2003	A11	Threats	U.S. Envoy Reassures Kurds on Concerns About Turkey	Judith Miller+C. J. Chivers
02.03.2003	WK12	Editorials	Dangers in Northern Iraq	Bilinmiyor
02.03.2003	A1	İlk Sayfa	Turkish Deputies Refuse to Accept American Troops	Dexter Filkins
03.03.2003	A23	Op-Ed	The Kurdish Ghost	William Safire
03.03.2003	A1	İlk Sayfa	Turkey Will Seek a Second Decision on a G.I. Presence	Dexter Filkins
04.03.2003	A25	Op-Ed	A New War Opens an Old Wound	Jason Goodwin
04.03.2003	A10	Threats	Turkey Needs Week or More to Reconsider U.S. Request	Dexter Filkins
05.03.2003	A11	Threats	In Defeat of U.S. Plan, Turks See a Victory for Democracy	Dexter Filkins
05.03.2003	A11	Threats	Powell Says U.S. Can Wage War on Iraq Without Turks	Steven R. Weisman
06.03.2003	A18	Threats	Turkish Military Backs Role in U.S Drive on Iraq.	Dexter Filkins
07.03.2003	A11	Threats	For Kurds, Big Menace Is an Incursion by Turks	David Rohde
09.03.2003	WK14	World	A World Still Haunted by Ottoman Ghosts	David Fromkin
09.03.2003	WK14	World	Will Turkey Pay for Its Defiance?	Judith Miller
10.03.2003	A10	Threats	Once Banned, a Turkish Leader Is Elected And Revives U.S. Hopes for Access	Dexter Filkins
12.03.2003	A14	Threats	Erdogan, Turkish Party Leader, to Form Government as U.S. Presses for Use of Bases	Eric Schmitt+Dexter Filkins
12.03.2003	A14	Threats	Kurds Take Up Positions Along the Turkish Border	David Rohde
15.03.2003	A10	Threats	New Premier Takes Office in Turkey as War Worries Loom	Frank Bruni

16.03.2003	N14	Threats	Turkey Delays Reconsideration of Access Sought by U.S. Troops	Frank Bruni
18.03.2003	A16	Threats	Turkey May Reconsider Vote on Its Role in Iraq Invasion	Frank Bruni
19.03.2003	A14	Threats	Turkey Seeks Troops in Iraq and May Allow U.S. Flights	Frank Bruni+David Rohde
20.03.2003	A15	Threats	Turkey Limits Military Help to U.S. on Iraq	Frank Bruni
21.03.2003	B2	International	Air Rights in Turkey Given U.S. by Deputies	Frank Bruni
22.03.2003	B1	Nation at War	Turkey Sends Army Troops into Iraq, Report Says	Frank Bruni
23.03.2003	B7	Nation at War	Turkey Denies Reports That Its Troops Defied U.S. and Entered Iraq	Frank Bruni
24.03.2003	A15	Op-Ed	Turkey's Wrong Turn	William Safire
24.03.2003	B13	Nation at War	U.S. Ties to Turkey May Face Enduring Strain Officials Say	Frank Bruni
26.03.2003	B6	Nation at War	No Promises from Turkey About Staying Out of Iraq	Frank Bruni
27.03.2003	B6	Nation at War	Troops Won't Be Sent to Kurdish Areas, Turkish Military Chief Says	Charlie LeDuff+David Rohde
31.03.2003	A13	Op-Ed	Snap Judgments	William Safire
01.04.2003	B7	Nation at War	Powell Heads for Turkey and Europe to Mend Ties	Steven R. Weisman
01.04.2003	D7	Nation at War	Turkey Works to Allay Western Worries	Frank Bruni
02.04.2003	B12	Nation at War	Turkey; Powell, in Ankara, Ties Assistance for U.S. to Aid	Steven R. Weisman
03.04.2003	B9	Nation at War	Iraqi Shadow Government Cools Its Heels in Kuwait	Jane Perlez
03.04.2003	A21	Op-Ed	On Rewarding Friends	William Safire
03.04.2003	B9	Nation at War	Powell Patches Things Up, As Turkey Consents to Help	Steven R. Weisman
11.04.2003	B4	Nation at War	Turkey Sending Military Observers to Watch Kurds; U.S. Warns Against Further Moves	Frank Bruni
13.04.2003	B5	Nation at War	Turks and Kurds Maintain a Mutual Suspicion	Frank Bruni
19.04.2003	B2	Nation at War	Turkey, Spared a War, Still Pays a Heavy Price	Alan Cowell
21.04.2003	A14	Aftereffects	Turks Wonder Whether U.S. Will Share Some of the Spoils of Rebuilding	Alan Cowell
27.04.2003	N24	Aftereffects	U.S. Says Turks Tried to Smuggle Arms into Northern Iraq City	David Rohde
08.05.2003	A15	Aftereffects	Turkey Rejects Criticism by U.S. Official Over Iraq	Marc Lacey
10.05.2003	A20	Editorials	Turkey's Democracy	Emmett Barcalow
29.05.2003	A25	Op-Ed	New Take on Turkey	William Safire
06.07.2003	N6	International	Turkey Says U.S. Has Detained Some of Its Soldiers in North Iraq	Dexter Filkins

07.07.2003	A6	International	Turkey Says U.S. Has Agreed to Free 11 Soldiers Suspected in Plot to Kill Kurdish Aide	Dexter Filkins+Douglas Jehl
21.07.2003	A6	After the War	Turkey Says U.S. Wants It to Send Troops to Iraq	Dexter Filkins
17.08.2003	N8	International	Attack on Iraq Pipeline Cuts Oil Flow to Turkey	Robert F. Worth
24.09.2003	A27	Op-Ed	The Turkish Card	William Safire
07.10.2003	A10	International	Turkish Parliament Gets Iraq Troop Bid	Bilinmiyor
08.10.2003	A31	Op-Ed	Turkey Is Joining Up	William Safire
09.10.2003	A12	International	Iraqi Leaders Condemn Plan for Troops from Turkey	Ian Fisher
10.10.2003	A16	The Struggle	Facing Risks, Turkish Leader Defends Decision to Send Troops to Iraq	Craig S. Smith
10.10.2003	A31	Op-Ed	Why America Needs Turkey in Iraq	Aşlı Aydıntaşbaş
14.10.2003	A10	International	Turk Cautions on Peril From Kurds	Bilinmiyor
15.10.2003	A10	International	Bomb at Turkish Embassy in Baghdad Kills Bystander	Alex Berenson+Ian Fisher
15.10.2003	A1	İlk Sayfa	Embassy Is Bombed	Bilinmiyor
22.10.2003	A23	Op-Ed	Of Kurds and Madrid	William Safire
24.10.2003	A12	International	Turkey Begins to Think Twice About Sending Troops to Iraq	Susan Sachs
05.11.2003	A14	International	Turkish Aide Says Troop Offer Is Still Available	Thom Shanker
08.11.2003	A9	International	With a U.S. Nod, Turkey Says It Won't Send Force to Iraq	David E. Sanger
10.11.2003	A6	International	U.S. Aides Acknowledge String of Missteps With Turkey	Steven R. Weisman

Kısaltmalar:

A Region Inf.	:	A Region Inflamed
H. Rights	:	Human Rights
Int Bus.	:	International Business
Nation Chall	:	Nation Challenged
Op-Ed	:	Opinion-Editorial
S. Traveler	:	Sophisticated Traveler
Science T.	:	Science Times
Travel Adv.	:	Travel Advisory
World Bus.	:	World Business